

22.05.2017

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

28 §

27.4.2017

§ 172

Asianro 7063/08.00.00/2015

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2025 -ohjelma**Päätöshistoria**

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 27.4.2017 28 §

**Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi
Henkilökuljetusten järjestäminen**

Heinäkuun alussa 2014 Kuopion ja Siilinjärven joukkoliikenteen kokonaispalvelujen järjestämisvastuu siirtyi joukkoliikenteen toimivaltaiselle viranomaiselle eli Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle. Viranomaisen vastaa liikennepalvelujen suunnittelusta ja järjestämisestä hankintoineen sekä lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmien toimivuudesta ja kehittämisestä. Lisäksi viranomaisen vastaa joukkoliikenteen toimintaympäristöstä siten, että liikennöinti on mahdollista sopimusten mukaisesti sujuvasti ja turvallisesti.

Joukkoliikenteen suunnittelu on pitkäjänteistä työtä, joka tarvitsee hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi selkeän tavoiteohjelman. Tämän vuoksi Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta päätti lokakuussa 2015 käynnistää joukkoliikenneohjelman laatimisen. Ohjelma sisältää Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteelle asetetut tavoitteet vuodelle 2025 ja niitä toteuttavat toimenpiteet.

Tavoitteet

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen päätavoitteeksi vuodelle 2025 esitetään, että kaupunkiseudun joukkoliikenne on helppokäyttöistä, ympäristöystävällistä ja sujuvaa. Osatavoitteiksi esitetään, että maankäytön kehittäminen tukee joukkoliikenteen käytön kasvua ja joukkoliikenne tukee seudun elinvoimaa sekä taloudellista kehitystä. Kuopion kaupunkiseutu halutaan olevan keskisuurten kaupunkiseutujen edelläkävijä ja alueella matkustajien kokemaa liikkumisen palvelutasoa halutaan parantaa. Joukkoliikenteen matkustajamäärän kasvutavoitteena on 20 % vuoteen 2025 mennessä.

Lausuntopyynnöt

Joukkoliikennelautakunta hyväksyi ohjelmaluonnoksen 26.1.2017 lähettäväksi lausunnoille eri yhteistyötahoille. Lausuntoja pyydettiin kuudeltatoista yhteistyötaholta, ja niitä saatiin kahdeksan. Lausuntonsa antoivat:

- Kuopion kaupunki, kaupunkiympäristön palvelualue
- Savon koulutuskuntayhtymä
- Kuopion vanhusneuvosto
- Pohjois-Savon Liitto
- Siilinjärven kunta
- Pohjois-Savon ELY-keskus
- Linja-autoliitto, Itä-Suomen osasto
- Kuopion kaupunki, kasvun ja oppimisen palvelualue

Yhteenvedo lausunnoista

22.05.2017

Yleisesti lausunnonantajat pitivät ohjelmaa kokonaisuutena hyvänä ja siinä esitettyjä tavoitteita ja niiden toteuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä kannatettavina. Lisäksi lausunnoissa nostettiin esille eri lausunnonantajien tärkeäksi kokemia asioita. Lausunnot ja niihin esitettävät vastineet ovat liitteenä.

Lausunnoissa nousi esille kehittämiskohteita, joihin jo ohjelman sisältämien jatkotöiden toivotaan tuovan ratkaisun. Tällaisia kehittämiskohteita ovat mm. kaupunkiliikenteen yhtenäinen asiakashinnoittelu erityisesti kaupunkiliikenteen maksuvyöhykkeillä A ja B sekä maaseutualueiden liikkumistarpeisiin vastaaminen nykyistä paremmin. Näiden osalta jatkotöinä käynnistetään selvitykset maksuvyöhykkeistä ja maaseutualueiden kuljetusten yhdistelystä. Lisäksi matkaketjujen toiminnan kehittäminen koettiin tärkeänä. Niitä kehitetään jo käynnissä olevalla Kuopion seudun viisaan liikkumisen hankkeeseen sisältyvällä Liikkuminen palveluna (MaaS) –osahankkeella ja jatkotyönä käynnistettävällä selvityksellä pysäkkien saavutettavuudesta. Lisäksi jatkotöinä käynnistetään linjastosuunnitelman tarkistustyö, säännölliset asiakastyytyväisyyskyselyt sekä selvitykset joukkoliikenteen tunnusluvuista ja maakuntauudistuksen vaikutuksista seudun joukkoliikenteeseen.

Kehitettävistä yhteystarpeista nousi esille erityisesti yhteydet Savilahteen, Toivalan kampusalueelle ja Tahkolle. Lisäksi liityntäyhteyksien kehittäminen kaukoliikenteeseen (rautatiasema, lentokenttä) koettiin tärkeänä. Näitä kaikkia yhteyksiä tarkastellaan jatkotyönä käynnistytävänä linjastosuunnitelman tarkistuksessa.

Puijonlaaksoon Taivaanpankontien ja Suunnistajantien alueille määritelty palvelutasoluokka II katsottiin liian alhaiseksi. Alueiden palvelutasoa voidaan kehittää nykyisestään määritellyn II luokan puitteissa siten, että Taivaanpankontietä palvelisi neljä ja Suunnistajantietä kuusi vuoroa tunnissa. Tämä olisi Kuopion kokonaispalvelussa varsin korkea taso. Lausunnossa esitetty palvelutasoluokka I edellyttäisi ohjelman mukaiseen rahoitustasoon vielä lisärahoitusta, jotta palvelutasoa ei tarvitsisi laskea muilla alueilla.

Suunnitelmaa sähköautoihin siirtymisestä kaupunkiliikenteessä vuodesta 2022 alkaen ei katsottu riittävän kunnianhimoiseksi, jos Kuopion kaupunkiseudulla halutaan olla joukkoliikenteessä edelläkävijänä. Lisäksi katsottiin tärkeänä selvittää muiden ympäristöystävällisten käyttövoimien (mm. liikennebiokaasun) mahdollisuudet alueella. Aikataulu sähköautoihin siirtymisestä laadittiin siten, että vuonna 2014 käyttöönotetuille, päästöluokan Euro 6 mukaisille linja-autoille tulisi kokonaisuuden (myös ympäristön) kannalta järkevä käyttöikä. Euro 6 –luokan dieselkaluston päästöissä ei ole merkittävää eroa biokaasukaluston päästöihin. Vaasan kokemuksia alkuvuodesta 2017 käyttöönotetun biokaasun käytöstä seurataan tiiviisti. Alustava kysely biokaasun mahdollisuuksista Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen käyttövoimana on tehty kaasulaitosyritys Gasumilta.

Ohjelman tavoitteen toteutumisen seuranta on tärkeää. Ohjelman mukaan sitä tehdään seuraamalla erilaisia tunnuslukuja ja raportoidaan vuosittain joukkoliikennelautakunnalle. Lausunnoissa esitetään seurantaan myös erilaisia rahoitukseen ja palvelutason toteutumiseen liittyviä tunnuslukuja ja mittareita. Niitä voidaan harkitusti lisätä, jos ne mittaavat oikeita asioita ja seuranta tuottaa aidosti käyttökelpoista tietoa. Seurannan ja mittaamisen tulee kuitenkin säilyä tukitoimintona, joka ei aiheuta merkittävää lisätyötä. Seuratavat tunnusluvut valitaan jatkotyönä käynnistytävän selvityksen perusteella.

Joukkoliikenteen sopimusmalli

Joukkoliikenneohjelmassa esitetään Kuopion kaupunkiseudulla siirryttävän jatkossa alueellisista kannusteurakkasopimuksista kannustaviin bruttosopimuksiin.

Kannusteurakkamalli valittiin sopimusmalliksi seudulle vuoden 2013 kilpailutuksiin, koska mallissa voidaan jakaa tehtäviä viranomaisen ja liikennöitsijän kesken ja siinä voidaan hyödyntää liikennöitsijän vankka osaaminen liikenteen suunnittelussa. Näin viranomaisen tarvitsemat henkilöresurssit ovat bruttomallia vähäisemmät. Muutosten tekeminen liikenteessä on ollut kuitenkin alueellisten yksinoikeuksien vuoksi hankalaa, koska kunkin urakka-alueen liikenne pitäisi pysyä alueen sisäpuolella.

Bruttomallia pidetään pitkään käytössä olleena mallina yksinkertaisena ja selkeänä. Siinä viranomaisen suunnittelee koko palvelun ja liikennöitsijä vastaa liikennöinnistä annettujen aikataulujen mukaisesti. Malliin voidaan ottaa käyttöön kannustavia elementtejä liikennöinnin mielekkyyden lisäämiseksi ja asiakaspalvelun parantamiseksi. Malli vaatii kuitenkin kannusteurakkamallia suuremmat henkilöresurssit viranomaiselta.

Seuraavat alueen kannusteurakkasopimukset päättyvät jo vuoden 2018 lopussa. Tätä ennen pitää tarkistaa linjastosuunnitelma ja valmistella kilpailuasikirjat. Molempien osalta ratkaiseva asia on sopimusmalli. Aikataulu on kireä. Jotta linjastosuunnitelman tarkistus saadaan käynnistettyä mahdollisimman pian, päätti joukkoliikennelautakunta toimivaltansa puitteissa 30.3.2017, että Kuopion kaupunkiseudulla siirrytään jatkossa kannustaviin bruttosopimuksiin. Valmistelut viranomaisen henkilöresurssien vahvistamiseksi on aloitettu.

Vaikutusten arviointi

Esitys on ympäristö- ja yritysvaikutuksiltaan myönteinen, koska ohjelman tavoitteena on lisätä joukkoliikenteen matkustajamääriä 20 % vuoteen 2025 mennessä.

Esitys

Esitän joukkoliikennelautakunnalle, että se hyväksyy Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2025 –ohjelman tavoitteellisenä ohjelmana joukkoliikenteen kehittämistyölle, merkitsee saadut lausunnot tiedoksi ja hyväksyy niihin laaditut vastineet sekä esittää ohjelman hyväksymistä tavoitteellisenä edelleen Kuopion kaupunginhallitukselle.

Liitteet

7063/2015 Yhteenveto tulleista lausunnoista
7063/2015 Joukkoliikenneohjelman I osa
7063/2015 Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2025 -ohjelma (ei jaeta, julkaistaan internetissä)

Valmistelija
Seija Pasanen
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

22.05.2017

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Liitteet

- 1 7063/2015 Yhteenveto tulleista lausunnoista
- 2 7063/2015 Joukkoliikenneohjelman I osa
- 3 7063/2015 Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2025 -ohjelma

Valmistelija

Seija Pasanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

Päätösehdotus

Vs. kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus hyväksyy joukkoliikennelautakunnan esityksen..

Päätös

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi oli kokouksessa kuultavana asiakohdassa. Kaupunkisuunnittelujohtaja Juha Romppanen oli kokouksessa läsnä asiaa käsiteltäessä.

Keskusteltuaan kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti vs. kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen.

Matinniemi ja Romppanen poistuivat kokouksesta asiakohdan käsittelyn jälkeen.

